

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності

03-10-93М

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення навчальної практики**

*для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Охорона праці»
спеціальності 263 «Цивільна безпека»
денної та заочної форм навчання*

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІ будівництва та архітектури
Протокол № 4 від 21.02.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні рекомендації до проведення навчальної практики для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» спеціальності 263 «Цивільна безпека» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Г.І. Туровська. Рівне: НУВГП, 2023. 13 с.

Укладач: Г.І. Туровська, к.т.н., доцент, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

Відповідальний за випуск: О.М. Кухнюк, к.т.н., доцент, в.о. завідувача кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Керівник групи забезпечення спеціальності

О.С. Шаталов

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета та завдання навчальної практики.....	5
2. Порядок організації навчальної практики.....	6
3. Програма діяльності здобувачів на навчальній практиці.....	7
4. Підведення підсумків навчальної практики.....	8
5. Вимоги до звіту з навчальної практики.....	9
Рекомендована література.....	11
Додаток А.....	13

ВСТУП

Навчальна практика є не тільки важливою і невід'ємною складовою частиною освітнього процесу з підготовки майбутніх фахівців, а й також і вихідною ланкою в системі їх практичної підготовки до роботи у виробничій сфері. Це важливий етап у забезпеченні переходу від теоретичного навчання до професійної діяльності.

Тривалість практики, терміни проведення, її обсяг визначаються навчальним планом спеціальності 263 «Цивільна безпека», індивідуальним навчальним планом здобувача та графіком навчального процесу.

Навчальна практика є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми «Охорона праці» і спрямована на закріплення теоретичних знань здобувача, а також набуття і удосконалення практичних умінь і навичок за спеціальністю «Цивільна безпека».

Результатами навчання, які набувають здобувачі вищої освіти, за час проходження навчальної практики, є уміння:

- демонструвати обізнаність щодо законодавчих і нормативних документів з безпеки й гігієни праці та міжнародних стандартів у сфері охорони праці;
- розуміти явища і процеси, що відбуваються у сфері виробництва, їх вплив на організм людини;
- об'єктивно оцінювати можливі негативні наслідки в конкретних умовах виробничого середовища та обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного та техногенного ризику.

1. Мета та завдання навчальної практики

Метою навчальної практики є:

- ознайомлення з майбутньою спеціальністю;
- отримання первинних професійних компетентностей;
- формування професійних компетентностей для прийняття самостійних рішень під час аналізу умов роботи підприємства;
- оволодіння сучасними методами, формами організації та засобами праці майбутньої спеціальності;
- застосування отриманих знань на практиці;
- аналіз сучасного стану галузі безпеки підприємництва в Україні та за кордоном;
- виховання необхідності оновлення знань і творчого застосування їх у практичній діяльності.

Завданнями навчальної практики є:

- закріплення та поглиблення знань, отриманих при вивченні навчальних дисциплін циклу фахової підготовки;
- ознайомлення з характером майбутньої професійної діяльності;
- формування уявлення про сучасне базове підприємство на основі ознайомлення з організацією та безпечними умовами експлуатації виробничого обладнання, машин, механізмів, устаткування, відповідною документацією тощо;
- проведення аналізу і вивчення сучасних напрямків з промислової безпеки та охорони праці як в Україні, так і за кордоном;
- підготовка здобувачів до проходження виробничої та переддипломної практик;
- формування умінь та підходів до аналізу реальних і потенційних небезпек, шкідливих і небезпечних виробничих факторів на виробництві;
- планування превентивних заходів з безпеки та гігієни праці щодо усунення недоліків в організації робіт і виробничих операцій, технологічних процесів;
- виховання професійних якостей молодого фахівця.

Навчальна практика передбачає удосконалення професійно-практичної підготовки здобувачів, технологію надання їм достатнього обсягу знань, компетентностей відповідно до вимог освітньо-професійної програми (ОПП). З відповідними компетентностями та результатами навчання у розрізі ОПП, за якою навчаються здобувачі, можна ознайомитись на [навчальній платформі](#) (сторінка навчальної практики), а також на сайті університету – розділ «СТУДЕНТУ» («[Платформа силабусів](#)»).

2. Порядок організації навчальної практики

Навчальна практика проводиться з урахуванням програми проходження практики.

Відповідальність за організацію, проведення та контроль якості практики покладається на завідувача кафедри, директора навчально-наукового інституту та керівника практики.

Навчально-методичне керівництво навчальною практикою, а також контроль за виконанням програми практики здійснює керівник практики – досвідчений викладач кафедри.

Обов'язки керівника практики:

- проведення всіх організаційних заходів перед відправленням здобувачів на практику;
- проведення перед початком практики інструктажів з безпеки життєдіяльності, техногенної безпеки та цивільного захисту із реєстрацією проходження у спеціальних журналах;
- надання здобувачам необхідних матеріалів для проходження практики;
- видача індивідуального завдання;
- інформування здобувачів про звітність з практики, критерії оцінювання компетентностей, які вони досягли за результатами практики, та процедуру захисту звіту з практики;
- забезпечення проходження практики згідно з календарним планом;
- контроль відвідування здобувачами бази практики;
- перевірка правильності ведення щоденника практики, виконання індивідуального завдання;
- організація і проведення заліку з навчальної практики.

Індивідуальне завдання розробляється та видається кожному здобувачу керівником навчальної практики з урахуванням здібностей і

теоретичної підготовки здобувача. Зміст індивідуального завдання відповідає як потребам виробництва, так і цілям і завданням освітнього процесу.

Обов'язки здобувача вищої освіти:

- пройти інструктажі з безпеки життєдіяльності, техногенної безпеки та цивільного захисту;
 - одержати до початку навчальної практики від керівника практики програму та щоденник практики;
 - вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці та внутрішнього розпорядку;
 - дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей у процесі виконання будь-яких робіт;
 - нести відповідальність за виконану роботу;
 - детально за хронологічним порядком відобразити у розділі «Робочі записи» та в «Календарному графіку» щоденника навчальної практики виконану роботу за кожен день практики з коротким аналізом і висновками. Після закінчення навчальної практики заповнений щоденник долучається до звітної документації;
 - якісно та у повному обсязі виконувати завдання, визначені програмою практики;
 - своєчасно оформити звіт та скласти залік з навчальної практики.
- Тривалість робочого дня здобувачів при проходженні навчальної практики, не пов'язаної з виконанням виробничої (фізичної) праці, складає не більше 30 академічних годин на тиждень (близько 6 академічних годин на день).

3. Програма діяльності здобувачів на навчальній практиці

Перший день навчальної практики включає організаційні її засади:

- проведення інструктажу з безпеки життєдіяльності, техногенної безпеки та цивільного захисту зі здобувачами із реєстрацією проходження у спеціальних журналах відповідно до розроблених інструкцій;
- ознайомлення з робочим місцем проходження практики;
- видача робочого плану, програми з навчальної практики, індивідуальних завдань, щоденника практики.

Діяльність здобувачів наступних днів навчальної практики:
2-4 день – ознайомлення з національним законодавством України та чинними міжнародними договорами та їх опрацювання.

Рекомендована література: [1, 3-14].

5-8 день – ознайомлення з вітчизняними та закордонними практиками регулювання питань безпеки та гігієни праці.

Рекомендована література: [2, 15-18, 21-24].

9-11 день – опрацювання результатів досліджень: проведення порівняльного аналізу безпеки та гігієни праці на підприємствах України та світу шляхом оцінки сучасних технологій та обладнання з точки зору їх безпеки та реалізації питань щодо впровадження оцінки ризиків та системи управління безпекою та гігієною праці на робочих місцях.

Рекомендована література: [19-24].

12-14 день – систематизація та узагальнення матеріалів навчальної практики: розробка заходів для вдосконалення організації діяльності підприємств, що аналізувалися, щодо безпеки та гігієни праці. Складання звіту з навчальної практики та його захист у презентаційному форматі.

4. Підведення підсумків навчальної практики

Після закінчення терміну навчальної практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми відповідно до індивідуального завдання.

Формою звітності здобувача про проходження навчальної практики є письмовий звіт, який підписується та оцінюється керівником практики.

Звіт повинен містити інформацію про виконання здобувачем усіх розділів програми практики, висновки та пропозиції, список літератури та відповідати встановленим вимогам.

Письмовий звіт подається керівнику практики на рецензування разом з іншими документами, установленими програмою навчальної практики. Якщо звіт не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, він повертається здобувачеві на доопрацювання.

При оцінюванні результатів навчальної практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи;
- ініціативність і творчість;
- повнота виконання програми навчальної практики та індивідуального завдання;
- якість оформлення звіту з навчальної практики;
- своєчасність здачі звіту як за змістовими модулями, так і в цілому;
- відповіді здобувача на поставлені запитання під час захисту виконаної роботи;
- наявність презентації.

За результатами захисту звіту з навчальної практики виставляється диференційована оцінка, яка охоплює всі напрямки діяльності здобувача під час проходження практики і фіксується на титульній сторінці звіту, у відомості та заліковій книжці.

Оцінювання результатів навчальної практики здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою та національною шкалою.

Захист звіту з навчальної практики є публічним і проводиться наприкінці практики або протягом перших 10 днів наступного семестру.

У разі невиконання програми практики з поважних причин, здобувачу може бути надано право повторного проходження практики відповідно до «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП».

Доцільним для обговорення розвитку навчальної практики є проведення конференцій здобувачів з питань практичної підготовки.

5. Вимоги до звіту з навчальної практики

Важливе значення при складанні звіту з навчальної практики мають особисті спостереження, аналіз, оцінка, думки, враження та пропозиції щодо технічних засобів, процесів, організації праці.

Результати проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти оформляє як письмовий звіт, який повинен мати чітку, логічно послідовну структуру, переконливі аргументи, обґрунтованість рекомендацій і висновки.

Структура звіту:

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст, який містить назви усіх розділів і підрозділів звіту із зазначенням сторінок;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

Звіт має бути оформлений на аркушах стандартного формату А4 з наскрізною нумерацією. На першій сторінці номер не ставиться. Поля: верхнє, нижнє та лїве – 20 мм, правє – 10 мм. Загальний обсяг звіту має становити 15-20 с. друкованого тексту.

Основна частина звіту структурно подїляється на розділи, підрозділи, перелїк і послїдовнїсть яких визначається змістом програми навчальної практики. Кожен розділ починають із нової сторїнки. Вступ та список використаної літератури не номеруються.

Таблицї, виконанї на окремих аркушах, і додатки включають у нумерацію сторїнок. Кожна таблиця повинна мати заголовок, який починається з великої літери і розміщується нижче слова «Таблиця», яке пишеться над правим верхнім кутком таблицї. Таблицї номеруються послїдовно арабськими цифрами. При перенесеннї частини таблицї на іншу сторїнку над нею пишуть «Продовження таблицї» із зазначенням її номера. Таблицї розміщують після першого посилання на них у тексті звіту. При посиланнї на таблицю вказують її номер і слово «таблиця» у скороченому виглядї, наприклад: табл. 1.

Рисунки, схеми та таблицї розміщуються як за текстом, так і на окремих аркушах паперу і повиннї мати нумерацію у межах розділу.

Посилання на літературне джерело здійснюється шляхом зазначення у дужках номера, під яким те чи інше видання наведено у списку використаної літератури. Наприклад, [1, 5].

У додатках наводяться форми статистичної звітності, допомїжнї матеріали тощо. Кожний додаток починають із нової сторїнки, у правому верхньому кутї якої пишуть слово «Додаток» і його позначення. Додаток повинний мати заголовок, який записують посерединї сторїнки, симетрично щодо тексту із прописної букви. Рисунки та таблицї в додатку номеруються в його межах з додаванням перед цифрою позначення додатка (наприклад, Додаток А.1). Додатки повиннї мати загальну з рештою документа наскрізну нумерацію сторїнок (<http://lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/132/10.pdf>).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Правові основи працезохоронної політики та охорони праці: навч. посіб. / за ред. Б.М. Коржика. URL: <https://cutt.ly/wgoUFMN>
2. Охорона праці (питання та відповіді): довідник. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/28-ohorona-prats-moskalova-vm.html>
3. Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8 червня 2018 р.) / відпов. за випуск Малюга Л.Ю. URL: <https://cutt.ly/XZFoCFL>

Нормативна

4. Законодавство України про охорону праці. URL: <https://cutt.ly/vgoIrPx>
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР>
6. Правила техногенної безпеки: наказ МВС України від 05.11.2018 р. № 879. URL: <https://cutt.ly/w1hiPXO>
7. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України. URL: <https://cutt.ly/d1fHe4>
8. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
9. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієни праці».
10. Міжнародний стандарт SA8000:2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
11. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
12. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
13. Міжнародний стандарт ISO 45001:2018. Occupational health and safety management systems – Requirements with guidance for use. Системи менеджменту охорони здоров'я і безпеки праці – Вимоги та рекомендації до застосування.

14. Узгодження українського законодавства з європейською нормативно-правовою базою з безпеки і гігієни праці: ключові питання. URL: <https://cutt.ly/ZFVShiJ>

Інформаційні ресурси

15. Виробничо-практичний журнал «Промислова безпека». URL: <https://ru-ru.facebook.com/promyslova.bezpeka/>; <http://prombezpeka.com/>

16. Виробничо-практичний журнал «Охорона праці і пожежна безпека». URL: <http://oppb.com.ua/journal/zmist-zhurnalu-ohorona-praci-i-pozhezhna-bezpeka-no-5-2020>; <http://oppb.com.ua/articles>

17. Науково-виробничий журнал «Охорона праці». URL: <http://ohoronapraci.kiev.ua/#>

18. Практичний журнал з охорони праці «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.mcfr.ua/>

19. Приклади оцінки ризику в різних галузях Великобританії URL: <https://www.hse.gov.uk/risk/casestudies/index.htm>

20. Сайт Держпраці. URL: <http://dsp.gov.ua/>

21. Сайт Адміністрації з охорони праці (Occupational Safety and Health Administration). URL: <https://www.osha.gov/>

22. Сайт Канадського центру охорони здоров'я та безпеки праці (Canadian centre for occupational health and safety). URL: <https://www.ccohs.ca/>

23. Сайт Національного інституту безпеки та гігієни праці на виробництві (Instituto Nacional de Seguridad y Salud en el Trabajo) URL: <http://www.insht.es/>

24. Сайт Управління з питань охорони праці та безпеки (Health and Safety Executive) URL: <https://www.hse.gov.uk>

Зразок титульної сторінки звіту

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності

ЗВІТ

про виконання програми навчальної практики

Здобувача вищої освіти

Група _____

Спеціальність _____

Рівень вищої освіти _____

Керівник практики
від випускової кафедри

Звіт захищений

«__» _____ 202_ р.

Залікова оцінка
з практики _____

Рівне – 202_